

להטות גאוני

אה, היא שחה זהב, גולדה שלנו. אינו אשה! אינו מדינאית! אינו נואמת!

איך היא דפקה את כולם!

המדינאים המשופשפים ביותר של העולם ישבו מולה, כאשר קמה השבוע לנאום בעצרת א"ם. שבועים ושבעה ראשי-ממשלה ושרי-חוזין, נוסף על המוני נציגים אחרים, שג' יררים, צירים ויועצים למיניהם.

אבל היא משכה את כולם באף, חתיחה!

★ ★ ★

אה תחשבו שזה היה פשוט. לגמרי לא. בכלל, קשה לתאר תפקיד קשה מזה העומד בפני שר-חוזין ישראלי, הנושא את דבריו בפני משפחת-העמים.

כי לנגד עינינו עומדות שתי הנחיות-יסוד, הסותרות זו את זו סתירה גמורה ומוחלבת.

מצד אחד: אסור לשרת-החוזין להשמיץ אף לא הצעה אחת שתקדם את האפשרות של שלום-פשרה. (והרי אין שלום שאינו תוצאה של פשרה.) כי ממשלת-ישראל שונאת פשרות בשטח זה. לכן ההנחיה היא: שום ויתור, שום הצעה ממשית, שום הנחה, שום רעיון חדש. שרת-החוזין חייבת להיות נוקשה כמו אבן-שמיר, בדיוק כמו שר-החוזין הערביים.

מצד שני: חובה היא ליצור את הרושם כאילו איננו נוקשים כלל וכלל, כאילו היינו סמל הפשרנות, המתינות ורחב-הלב. ידיה של ממשלת-ישראל מושטות לשלום, בעוד הערבים הרעים זוממים מלחמה. רושם זה הוא אבן-הפינה של מדינות-החוזין הישראלית, תנאי מוקדם לכל מאמציה לרכוש ידידים ולהצליח בחברה הבינלאומית. אדם פשוט היה שולח מבט אחד בשתי הנחיות סותרות אלה, מרים את ידיו בייאוש וקורא: איי-אפשר!

אדם פשוט היה אומר: לממשלה זו לא דרוש שר-חוזין. דרוש לה לולין של קורקם.

★ ★ ★

אבן גולדה מאיר אינה אדם פשוט. היא קורצה מ' חומר אחר. לא לחינם אמרה בראיון עתונאי, לפני כמה ימים: "איננו מתייאשים לעולם!"

כשם שאשה אחרת אחוזת בשתי מסגרות, אחזה גולדה בשתי הנחיות הפותרות, סגרה נאום לדוגמה.

נאום אלגנטי ממש, נאום המחמם את הלב, המאיר בשלל צבעי השלום, המעורר מבטי הערכה והערצה. נאום זה — נטף כולו דברי-שלום מתוקים. לא מליצות סתמיות, חלילה, שאינן עושות רושם על איש, אלא שישה סעיפים מעשיים, ממוספרים כסידורם. ומה עושה רושם רב יותר מאשר רשימה מסודרת של סעיפים מעשיים? התנועה הציונית רודפת-שלום מאז יומה הראשון (ולא בה האשם אם לא הצליחה להשיג אותו, את הממור הזרין הזה, עד היום!) נאום זה מוכיח בעליל כי ממשלת-ישראל ממשיכה לרדוף שלום.

אפילו על המשמר, בטאונם של רודפי-השלום המדופלמים, הקדיש לנאום מאמר ראשי בו העלה אותו על נס כצעד ראשון היסטורי בדרך לשלום ואחחתי-העמים. ואילו חסידי הבטחוניזם הצרוף ביותר — לשווא יחפשו בנאום אף את הרמו הקלוש ביותר לחיתור או לפשרה. זהו נאום ללא דופי, אשר גם שמעון פרס ומשה דיין יכולים לחתום עליו בשתי ידיים.

כל ששת הסעיפים באים לדרוש מן הערבים, מבלי לתת להם שום דבר בתמורה. הערבים נדרשים להתקדם מרחק של קילומטרים לקראתנו; בעוד אנו איננו חייבים להזיז את קצות-בהונותינו שלנו אף במילימטר אחד. וכל זה בצורה המשכנעת את המאזין השיטחי כי אנו מוכנים לתת, לתת ולתת — ואין מי שמוכן לקחת.

אכן, מלאכת מחשבת.

חוששני כי לא כל אורחי ישראל הבינו את גאוניותה של מלאכת מחשבת זו. לכן כדאי לנתח את ששת הסעיפים, כדי שכל אחד יבין — ויהנה.

★ ★ ★

הנה הסעיף הראשון: כל מדינות המרחב יתחייבו "לכבד את עצמאותן המדינית ואת שלמותן הטריטורית" אליה של כל מדינות האזור.

סעיף מתחכם באמת.

כי התחייבות כזאת מצד מדינות-ערב תכלול, אוטומאטית, את הכרתן בקיומה של מדינת ישראל. משמע: הן תפסדנה מיד את הנשק הפוליטי העיקרי שלהן — איי-הכרה — מבלי לקבל שום דבר תמורתו. וזה לא הכל. מדינת-ישראל אינה תובעת, רישמית, אף

שעל אחד של אדמת שכנותיה. אבל מדינות-ערב תובעות כי ישראל תחזור (לפחות) לגבולות החלוקה של 1947.

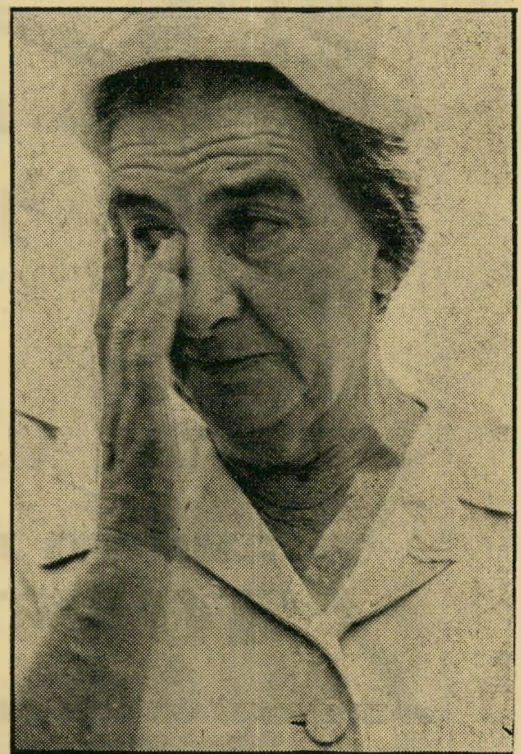
כך, בסעיף פיקחי זה, נתבעים הערבים לחתר, כאילו דרך אגב, על תביעתם העיקרית (הסותרת את "השלמות הטריטוריאלי" של ישראל) לפני כל משאומתן, ובלי כל מחיר. וגם זה לא הכל. רוב המישטרים במרחב דוגלים באיחוד ארצות-ערב, שישם קץ לעצמאותן הנפרדת של מדינות כמו ירדן, סוריה, וכו'. בסעיף מחוכם זה תובעת מהם שרת-החוזין שלנו לחתר במחיידי גם על שאיפות אלה.

ובכן — ויתור על איי-הכרה בישראל, ויתור על דרישות טריטוריאליות מישראל — וגם ויתור על האידיאל העיקרי של התנועה הלאומית הערבית.

שלושה זוכים במכה אחת. וכל זה בסעיף קטן ותמוז, שכל אדם הגון יסכים לו מבלי להשוב פעמיים.

★ ★ ★

רסעיף השני מחוכם כמעט באותה מידה. הוא תובע "ממדינות המרחב להתחייב, שלא להתערב בענייניה ה' פנימיים של כל מדינה שהיא".

שרת-החוזין גולדה מאיר: "עלינא?"

לישראל אין מה להפסיד מסעיף כזה. היא אינה מהערכת בניינים הפנימיים של שום מדינה ערבית. (אילו הייתי אני השר האחראי, הייתי דוקא מתערב — ועוד איך! הייתי מתערב בניינים הפנימיים של ירדן, ושל עיראק, ושל סוריה, ושל מצרים. הייתי מעודד כוחות מסויימים, ולוחם בכוחות אחרים. הייתי מקדיש לזה את כל משדרי-הרדיו, הכסף, כוח-האדם והנשק הדרושים. אבל מדי-שלת-ישראל הנוכחית אינה מסוגלת לכך. אין לה הרעיונות, האמצעים והגישה הדרושים לכך. היא לא מתערבת בשום מקום.)

אילו מדינות-ערב — הן דוקא מתערבות זו בניינים הפנימיים של זו. כמעט כל הכוחות הערביים — אנשי אל-בעת, חסידי עבד אל-נאצר, סוכני סעוד — מתיימרים להיות כל-י-ערביים, מבקשים להטביע את חותמם על כל עמי "האומה הערבית".

ובכן: סעיף מס' 2 אינו דורש שום קורבן מצד ישראל. אבל הוא ישים מחסום בפני פעולות כל הממשלות הערביות.

★ ★ ★

אבל הסעיף הבא יפה עוד יותר. לפיו יתחייבו מדינות המרחב "לזווח על השימוש בכוח ועל האיום להשתמש בכוח". לעולם אין נאחזו מאימים להשתמש בכוח. לפני כל

פעולת-תגמול, וגם לפני מיבצע-סיני, הקפדנו להציע שלום ולנגות אימים. ואילו הערבים הנוראים האלה משמיצים אימים בלי הרף.

שורשי מצב זה נעוצים במצב העובדתי הבא: ישראל יצאה מנצחת ממלחמת תש"ח. היא התבססה לא רק בשטחיים שהוקצו לה על-ידי האו"ם, אלא כבשה בסערת-המלחמה שטחים נרחבים נוספים. יתר על כן, אירועי המלחמה הר-חיקו מן השטחים שכבשנו את רוב תושביהם, שהפכו פליטים.

לכן מעוניינת ישראל, כמו כל מנצח, במסירת הסטטוס-קוו, המצב הקיים. ואילו הערבים, כמו כל מנוצח, מבקשים לשנות את הסטטוס-קוו — אם על-ידי זריקתנו לים, אם על-ידי שינוי הגבולות, אם על-ידי החזרת הפליטים. הערבים מאיימים בניינים, וישראל מתנגדת לאימים אלה.

סעיף 3 ישים קץ לאימים. שוב רווח נקי לנו — ובחנינם.

★ ★ ★

רסעיף הבא הוא תאום הסעיף הקודם. לפיו יתחייבו "מדינות המרחב" "לזווח קווי-מדיניות וקווי-פעולה של לוחמה, לרבות שיטות חרם והסגר".

גם סעיף זה מנצל באופן מחוכם את המצב הקיים. אנחנו לא יכולים להטיל הסגר על הערבים, כי אין לנו תעלת סואץ, וגם אין לנו מיצרי-טיראן. אין לאל ידנו להטיל חרם כלכלי יעיל על הערבים. ואילו הערבים מפעילים נגדנו את שתי השיטות גם יחד.

סעיף נחמד זה ישים קץ לשיטות פסולות ונפסדות אלה. הערבים יפסיקו, ודי. אין צורך בתמורה.

★ ★ ★

שום אדם סביר לא יוכל להתנגד לסעיף החמישי, לפיו יתחייבו מדינות המרחב "ליישב את כל הסיכסוך כים בדרכי שלום".

"בדרכי שלום" פירושו, כמובן, בדרכי משאומתן. משא-ומתן כולל הכרה הדדית. סין הקומוניסטית אינה יכולה להיכנס למשאומתן עם ממשלת פורמוזה, כי שני המישטרים אינם מכירים זה ב' קיומו של זה. גרמניה המערבית לא תסכים לעולם להיכנס למשאומתן עם גרמניה המזרחית, מפני שאינה מכירה בה כבמדינה חוקית וריבונית.

לכן הבוי בסעיף זה, כמו בסעיף הראשון, ויתור הערבים על איי-הכרתם בישראל.

ערבי רע יכול לסעון: "מה ייצא לי ממשאומתן, אם כבר ויתרתי לפני המשאומתן על כל הדברים שישראל דורשת ממני? הכרתי בישראל, שמתן קץ למצב הלוחמה, ביי-טלתי את החרם, פתחתי את תעלת-סואץ. יותר אין לי מה לתת. אבל ישראל לא נתנה עדיין כלום. היא לא הסכימה אפילו לתת לפליטים את הזכות לבחור בין פיצויים לבין שיבה לישראל. היא לא התחייבה לשום תנאי-מינומם. היא מתחייבת רק לדבר. אז איזה מין משאומתן יהיה זה?"

אבל מי יקשיב לדבריו של ערבי רע?

★ ★ ★

ראחרון-אחרון חביב: מדינות המרחב יתחייבו "להיכנס למשאומתן במגמה להשיג פירוק-נשק מוחלט, תוך ביי-קורת הדדית, של כל סוגי הנשק".

הדגש הוא על הבחינה "כל". פירוק-נשק כללי הוא בבחינת אוטופיה בכל העולם. במדי-חב שלנו זוהי אוטופיה דימוינית עוד יותר. היא מחייבת את המעבר מסף-המלחמה לשלום טוטאלי, בקפיצה פתאום מית אחת, ללא שום הפשרה או הפגה הדרגתית.

אבל זוהי אוטופיה שימושית. כי היא כוללת את פסילתו של רעיון מעשי מאוד, שרוב מדינאי העולם דוגלים בו לגבי המרחב: פירוק-נשק חלקי, סלקטיבי. כלומר: פירוק המרחב מנשק גרעיני.

לתביעה ממשית זו מתנגדת שרת-החוזין, בצורה עדינה ופיקחית, בתוכנית שכולה קודש לשלום.

★ ★ ★

אחרי הנאום, כך סיפר קווי-ישראל, ניגשו מדינאים רבים, אחווי-התפעלות, אל גולדה, ולחצו את ידיה ב' הערצה.

סבורני שלא רק בהערצה, אלא אפילו ביי-קינאה.

כל אחד אמר לעצמו: "הלוואי והייתי אני מסוגל לבצע, קבל עם ועולם, להטוטים גאוניים כאלה!"

שיקנאו להם. לנו יש גולדה, ואין שניה לה.